

Betekintés az Egri Roma Szakkollégium tudományos munkásságába III.

Betekintés az Egri Roma Szakkollégium tudományos munkásságába

3

Szerkesztette: Pacsuta István

Eger, 2020

Kiadja: Az Eszterházy Károly Egyetem Egri Roma
Szakkollégiuma

Tartalom

Előszó	- 3 -
Várad Margaréta: Befogadó iskola tervezése – iskolai környezet alakítása a tanulók sajátosságaihoz	- 7 -
Bakos Erik: Pszichopátia	- 15 -
Rács Dzsénifer Anna: Testvérféltékenység	- 22 -
Szabó Kata: Publicisztikai szöveg stilisztikai elemzése	- 33 -
Pásztor Viktória: „Az életem nem több, csak egy komédia”	- 40 -
Lólé Bianka - Lólé Adrienn: A szegregátumban élő roma nők helyzetéről röviden... ..	- 47 -

Előszó

Az Egri Roma Szakkollégium alapvető célkitűzése, hogy hozzájáruljon a közéleti feladatvállalás iránt elkötelezett, aktív társadalmi párbeszédet folytató roma értelmiségiek formálódásához, akik a szakmai kiválóságot ötvözik a társadalmi és szociális kérdések iránti érzékenységgel. A magyarországi roma felzárkózás érdekében kiemelt feladat a jövőt építő értelmiség képzése, amely érdekében a szakkollégium hallgatói a „Tudor munkacsoport” keretein belül társadalomtudományi kutatásokat végeznek.

A soron következő, harmadik kötetünk összeállításakor a szokásos problémával szembesül a szerkesztő. Számos területen tanuló hallgató, eltérő érdeklődését kellene egy mederbe terelni, ezáltal valamiféle keretet adni a kötetnek. Felmerül a gondolat, hogy mi lenne, ha tematikus kiadványokban gondolkodnánk és megszabott témájú írásokkal lehetne megjeleníteni a kötetben. Szakkollégiumunk hagyományait, működését figyelembe véve ez szinte kivitelezhetetlen, hiszen arra építünk, hogy hallgatóink sokszínűek, érdeklődésük is szerteágazó. Ebben a sokszínűségben kell megtalálnunk a közös utat, a közös gondolkodást, hogy valami újat, jobbat termeljünk ki. Tehát marad a szerkesztő feladata, keresse és fűzze egy jól magyarázható fonalra a beérkezett írásokat. A harmadik kötetünk fonala a szubjektivitás lesz, a „feszesebb” szakirodalmi feldolgozásoktól haladunk a szubjektívabb írásokig. Így a hivatkozásokkal „terhelt” szövegektől az egyéni meglátásokat, megérzéseket, véleményeket felvonultató írásokig. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs kapcsolat, hiszen a tematikus kapcsolat

bizonyítéka, hogy a pszichopátiáról szóló írás nagyszerűen előkészíti „Joker” társadalmi helyzetének megértését. Ugyanúgy, ahogyan a szegregált és komprehenzív oktatás főbb vonalainak bemutatása előkészíti a szegregátumok felszámolásával kapcsolatos tapasztalati beszámolót. Ugyanígy nem nehéz észrevenni a módszertani hasonlóságot, amikor két esetben is társadalmi produktumok elemzéséről van szó.

Az első írás az inkluzív nevelés témájával foglalkozik – ez az újszerű, befogadó szemlélet megjelenése a ’90-es években új kihívások elé állította az oktatáspolitikát. Megismerhetjük, hogy mely főbb elméletek/paradigmák mentén körvonalazódtak az erre vonatkozó elképzelések. Következő nagyobb gondolati egység a szelektív és a komprehenzív iskolarendszer főbb sajátosságainak, elveinek összehasonlítása. A munka kiemelkedő érdeme, hogy megfelelő távolságtartással, részrehajlás nélkül mutatja be a két egymástól jelentősen eltérő elképzelést, összegzi azokat. Végezetül megállapítja, hogy az integráció, azaz a szegény, illetve roma gyerekek és a jobb módú, illetve nem roma gyerekek közös tanulócsoportokban való tanítása önmagában nyilvánvalóan nem megoldás a fentebb vázolt problémákra, de alighanem előfeltétele annak, hogy eljussunk egy működő megoldáshoz.

A következő két írás a lélektan területéről érkezett. A pszichopátia és a testvérféltékenység kerül bemutatásra. A pszichopátiával foglalkozó írás sajátos megközelítése abból ered, hogy célja a jelenség bemutatása és mélyebb értelmezése, valamint annak kiemelése, hogy a társadalomba való beilleszkedésre milyen lehetőségei lehetnek egy ilyen állapotban szenvedő betegnek. A tünetek, főbb jellemvonások

mellett így megismerhetjük annak a kijelentésnek a hátterét, hogy a pszichopátia a deviáns viselkedésformák egyik legveszélyesebb és legnehezebben kezelhető formája, melynek feltárása is nehéz, mivel egy mély és többdimenziós viselkedési – és személyiség zavarról van szó. Emiatt kezeléséhez hosszadalmas terápiás folyamat szükséges és mindezek ellenére a társadalomba való beilleszkedés ritkán eredményes.

A testvérfeltékenységgel kapcsolatban megismerhetjük a jelenség definícióját, és a jelenséget befolyásoló tényezőket, megnyilvánulásait. A szakirodalmi források ismertetése közben kaphatunk néhány praktikus tanácsot, hogy a szülők, idősebb testvérek számára hogyan könnyíthetjük meg az újabb testvér érkezésekor megbolydult családi struktúra mielőbbi rendezését.

Szabó Kata írásával műfajt váltunk, egy publicisztika elemzése követi a szakirodalmi feldolgozásokat. Egy politikai tartalmú, stílusában is érdekes írás vizsgálatának eredményeit olvashatjuk. Már a dolgozat bevezetője során kiderül, hogy milyen bátor a hallgató „anyagválasztása”, hiszen kényes területen, független elemzőként próbálja megállni helyét. Ennek megfelelően jó érzékkel emeli ki az elemzendő szövegrészeket, stilisztikai, nyelvészeti és gyakran megmutatkozó pszichológiai szempontok mentén taglalja a szöveget.

A következő munka is elemzés, egy film kerül terítékre. A vizsgálat fő vezérfonala, hogy milyen deviáns viselkedések jelennek meg az alkotásban és azok hogyan értelmezhetők. Hamar belátható, hogy az alkotás nagyszerű apropót biztosít arra, hogy a mentális betegségekkel kapcsolatban bővítsük ismereteinket, az azokkal kapcsolatos, gyakran fellángoló vitákat újragondoljuk. Az írás olvasása közben érdemes

figyelni azt, hogy egy populárisnak tekintett „hollywoodi” alkotás milyen mély társadalmi – pszichológiai rétegeket tartalmaz egy szakértő szociálpedagógusi szem számára.

Végül egy teljesen szubjektív műfaj – egy élménybeszámoló, melynek rengeteg tanulsága van. A központi kérdés a szegregátum jelensége és annak felszámolása. A szerzőpár „kint és bent”, egyikük egy szegregátumból, a társa „kívülről” érkezett – megkérdőjelezhetetlenné teszi kijelentéseiket, konklúziójukat. Két nézőpont, egyazon törekvés találkozott a pedagógus hallgatók írásában. Őszinte, lényegre törő, kendőzetlen írás, az oly gyakran kerülgetett, érzékeny témával kapcsolatban. A fő tanulság? Hogy önmaguk a példa: „a példaként szolgáló roma nőknek feladata ennek a folyamatnak (mármint a szegregáció – a szerk.) a megállításához vezető út elindítása, a változás lehetőségének korai felállítása, mint pozitív énkép kialakulása, tiszta jövőkép és önmagukkal szemben felállított céljaik elérése, ennek eredményeként a társadalomba való beilleszkedés folyamatának elindítása.”

Váradi Margaréta: Befogadó iskola tervezése – iskolai környezet alakítása a tanulók sajátosságaihoz

Az inkluzív nevelés – a befogadó szemlélet megjelenése a '90-es években, az oktatáspolitikát új kihívások elé állította. Magyarországon a Köznevelési Törvény először 1993-ban adott lehetőséget. Az együttnevelés vállalása az inklúzió megvalósítása, a többségi köznevelési intézmények olyan jellegű nevelő-oktató-fejlesztő tevékenysége, amely biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók számára a személyi és tárgyi feltételek meglétét. A neveléshez, oktatáshoz való jog: A köznevelési törvény alapelveként fogalmazza meg, hogy minden gyermeknek, tanulónak joga, hogy képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, továbbá, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban részesüljön. Ezen belül a fogyatékos (sajátos nevelési igényű) gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy fogyatékosságát megállapították.

Az egyenlőtlenségek okairól és kezelésük módjairól négy nagyobb paradigma köré csoportosíthatók.

1. A konzervatív felfogás. Ez a szemlélet az egyenlőtlenségeket eleve adottaknak, „biológiaiilag” öröklötteknek tekinti. Azt vallja, hogy a társadalomnak vannak olyan kiváltságos rétegei, amelyekhez tartozók alkalmasak, képesek a kultúra elsajátítására, előjoguk a

magasabb műveltséghez való hozzájutás. A felvilágosodás, illetve a francia forradalom új perspektívát rajzol a nevelés számára, s a 19. század már az oktatás széles néprétegekre való kiterjesztésének százada lesz.

2. A „minden ember egyenlő jogokkal születik” elve azt is jelentette, hogy mindenkinek joga van az iskolázáshoz. Ekkor jöttek létre a nagy, nemzeti iskolarendszerek. A liberális felfogás legfontosabb célja azoknak az akadályok a megszüntetése, amelyek az alsóbb, szegényebb néprétegekhez, szociálisan hátrányosan megkülönböztetett (etnikai, nem faji, vallási) csoportokhoz tartozók előtt állnak. Ez azonban még nem eredményezi azt, hogy mindenki elsajátíthatja az iskolában elsajátítható műveltség maximumát. A parlamentális demokráciák jogrendjében jelenik meg az általános és kötelező iskolázás. Az oktatás ingyenessé válik tehát az alapoktatás biztosításában az állam válik a legfontosabb iskolafenntartóvá. A folyamat a huszadik században is zajlik, s a középfokú iskolázás általánossá tételében, a felsőfokú oktatás lényeges kiterjesztésében csúcsosodik ki. A liberális szemléletben az egyén, a tanuló felelőssége, hogy tud-e élni a felkínált lehetőségekkel.

3. Kompenzatorikus elképzelések. E szemlélet szerint az egyenlőtlenségek oka a különböző társadalmi rétegekhez tartozó családok kulturális miliőjének különbségeiben keresendő. Hiszen a gyerekek nem ugyanonnan indulnak, nem elsősorban az eredeti adottságaik különbözősége, hanem a családi háttér különbségei miatt. A magasabb társadalmi presztízsű családok gyermekei tanultabb, iskolázottabb szüleiktől már az iskolakezdést megelőzően előnyöket kapnak. A különbségek szinte minden számításba vehető képesség

területén kimutathatóak. A kompenzatorikus szemlélet fontos feladatnak tartja a hátrányokkal küszködők külön segítségét, a hiányok iskolarendszeren belüli pótlását. Az alacsonyabb szintű tudással, motivációkkal, képességekkel érkező gyerekek számára biztosítani kell ennek az értékrendnek az elsajátítását, elfogadását.

4. Emancipációs szemlélet szerint a hátrányos megkülönböztetésben részesülő csoportokhoz tartozó gyerekeknek nem kell feladniuk eredeti identitásukat, nem kell egy új vagy sok esetben kifejezetten idegen értékrendet elsajátítaniuk, hanem inkább az iskola alkalmazkodjék az ő értékrendjükhöz. Nem feltétlen elfogadást jelent minden esetben, hanem a toleranciát, a sajátosságok kifejezési lehetőségeinek biztosítását. A gyerekek magukkal hozott kultúráját nemcsak „megtérni” kell, hanem a fejlesztési folyamatoknak ezen kell alapulniuk.

Az egyenlőtlenségek pedagógiai kezelésének megfelelő módja az, ha az iskolaszervezet, benne a pedagógiai működés igazodik a gyerekek közötti különbségekhez, biztosítja a differenciált nevelést. E feladat megoldására két tendencia született. Az egyik arra épül hogy a különböző felkészültséggel, különböző tehetséggel rendelkező gyerekeket külön intézményekben kell nevelni. Az oktatásnak tehát szelektívnek kell lennie, és el kell választania egymástól a gyorsabban haladókat a gyengébbektől, hogy mindenki saját haladási ütemének megfelelő oktatásban részesüljön. A másik elképzelés a lehető legkésőbbre kívánja halasztani a döntéseket, a különböző felkészültségű, különböző adottságokkal rendelkező gyerekek együttes nevelésében hisz.

A szelektív iskolarendszer hívei szerint előny, hogy olyan homogén csoportok jönnek létre, amelyekben könnyebb a tanulás, jól lehet igazodni a csoport (osztály, iskola) igény szintjéhez, elvárásaihoz, esetleg már korán kialakuló aspirációihoz. Bírálói szerint a kifejtett előnyök csak viszonylagosak, pontosabban egy adott pedagógiai kultúra keretei között előnyök. Abban a helyzetben, amelyben ma Magyarországon is a pedagógiai kultúra található, vagyis amikor a pedagógusok döntő többsége egyáltalán nem alkalmaz differenciális pedagógiai eljárásokat. A homogén csoport nem teszi szükségessé a differenciálást, a csoportmunka, a páros munka, az individualizált egyéni munka alkalmazását. Lehetővé teszi viszont a jól begyakorolt és jól ismert frontális eszközök szinte kizárólagos használatát.

A szelektív iskolarendszerben működő csoportokat létrehozóik homogénnek gondolják, valójában pedig a homogén csoportokban is vannak eltérések, differenciálásra itt is szükség van. Az sem bizonyítható, hogy a szelekció előnyös az így kiválasztott gyerekek számára. Sok pedagógiai vizsgálat és tapasztalat is alátámasztja, hogy az ilyen formában tanított gyerekek nem szereznek magasabb szintű felkészültséget. Valamint ezeknek a csoportoknak a tapasztalatszerzési lehetőségei beszűkülnek, a versenyszituációk műviak, nem jól képezik le a társadalomban ténylegesen meglévő versenyeket. A leg súlyosabb probléma azonban az, hogy itt valójában egy társadalmi szelekcióról van szó.

A komprehenzív iskolarendszer szerint nem léteznek homogén csoportok, a gyerekek egyedi, komplex, egymástól nagyon eltérő tulajdonságokkal jellemezhetők. A legkülönbözőbb háttérrel rendelkező, a legkülönbözőbb kultúrákat magukkal hozó gyerekek

együtt nevelésének inkább előnyei vannak, elsősorban a társadalmi tapasztalatok gyűjtése, a másság elfogadására való nevelés területén. Így elkerülhetőek az igazságtalan megkülönböztetések és a társadalmi szelekció hatásai, mert az iskola képessé válik arra, hogy kamatoztassa azokat az előnyöket, amelyeket a gazdagabb háttérrel rendelkező gyerekek hoznak magukkal, s pótolja azokat a hiányosságokat, amelyekkel az ilyen háttérrel nem rendelkező gyerekek kerülnek az iskolába. A komprehenzív iskolarendszer alapvetően a csoportok heterogén szervezésének elvére épít, inkább belső differenciálással s ezzel együtt egy gazdag pedagógiai kultúra elemeinek segítségével oldja meg a gyerekek különbözőségéből adódó nehézségeket. Ez utóbbiból fakadnak a gondok is, hisz a komprehenzív iskolarendszer kialakítása meglehetősen nehéz feladat. A komprehenzivitás a pedagógiai kultúrához képest mást, másféle pedagógiai felkészültséget, másféle tudást, elsősorban a differenciálás elméletének és gyakorlatának jó ismeretét követeli. Olyan eljárásokat igényel, ami nem csupán tantárgyi teljesítménye, hanem sokoldalú személyisége alapján értékeli a gyerekeket. A pedagógusnak tudnia kell mozogni a különböző kultúrák között, nagymértékben kell rendelkeznie toleranciával, empátiával. Ugyanakkor tudomásul kell venni, hogy a különböző társadalmi csoportok ehhez az elképzeléshez nagyon különböző módon viszonyulnak. A komprehenzív iskolarendszer hátrányai azzal kapcsolatosak, hogy meglehetősen nehéz a rá jellemző pedagógiai kultúra kialakítása és elterjesztése.

Minden nem differenciált pedagógiai eljárás a gyerekek közötti különbségek fokozódásával jár. Például a pedagógus által használt nyelv (szókincs, kifejezések, nyelvi fordulatok, idegen szavak) hátrányos helyzetbe hozhatják azokat a gyerekeket, akik

szegényesebb nyelvi környezetből származnak. Az egyenlőtlenséget fokozza az olyan helyzetek, példák, környezetek, fogalmak felhasználása, amelyek a gyerekek egy része számára kevésbé ismertek.

Az egyenlőtlenségek rendszere átfogja az egész társadalmat, mindannyian részei vagyunk: a társadalmi hierarchia bármelyik pontján helyezkedünk el, tudunk mutatni olyan társadalmi csoportokat, amelyek valamilyen szempontból jobb helyzetűek, mint mi vagyunk, és olyanokat, amelyek nálunk rosszabb helyzetben vannak. Külön kell azonban beszélni a leginkább hátrányos helyzetű csoportról, a mélyszegénységben élőkéről, mert a közoktatásban való részvételük különösen súlyos problémákat vet fel.

Magyarországon körülbelül 700 ezer főre tehető a mélyszegénységben élők száma. Fontos jellemzője ennek a csoportnak a tartós munkanélküliség. Ez azt jelenti, hogy gyakran több generáción keresztül kell úgy élniük, hogy nem áll rendelkezésükre tartós jövedelemforrás. Ez azt jelenti, hogy az esetek nagy részében a felemelkedés reménye is elveszett, ezek az emberek jórészt beletörődtek abba, hogy nincs kiút, és érthetően a gyerekek is ezt a reménytelenséget veszik át. Az alulfoglalkoztatottság szorosan összefügg a képzetlenséggel, ennek a népességnek az iskolai végzettsége tipikusan nem haladja meg – sok esetben el sem éri – a nyolc általános iskolai osztályt. A közoktatásban a halmozottan hátrányos helyzetű megnevezést használják azokra a gyerekekre, akiknek a szülei egyfelől extrém alacsony jövedelemmel, másrészt csak általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. A mélyszegénységben élők közel fele roma. Nagyjából ez az arány

érvényesül fordítva is, azaz a romák mintegy fele él mélyszegénységben. A két halmaz tehát semmiképpen nem azonosítható: a szegénység kérdése nem cigánykérdés. Ugyanakkor a szociális és az etnikai tényező mégis összekapcsolódik, hiszen a kapcsolat a két kategória (szegények és romák) között kiemelkedően erős. A cigányokkal szembeni előítéletek tovább rontják ennek a nyomorult társadalmi csoportnak a helyzetét, hiszen túl azon, hogy az elmaradott régiókban eleve alig van munkalehetőség, és hogy alacsony iskolai végzettséggel különösen nehéz munkához jutni, a munkáltatók jelentős része nem is hajlandó romákat foglalkoztatni.

Oktatás és szegénység kapcsolatát egy alapvető és éles ellentmondás jellemzi. Egyfelől a mélyszegénység hosszú távon aligha számolható fel az új generációk intenzív iskolázása nélkül. A magasabb iskolai végzettség, elsősorban az érettségi megszerzése kitörési lehetőséget kínál az ördögi körforgásból. Másfelől viszont ezeknek a gyerekeknek az iskolával való kapcsolatát számos súlyos feszültség sújtja.

Legfontosabbak:

- Mérhetetlen alulmotiváltság
- Az iskola kulturális idegensége
- Cigány-ellenes előítéletek
- A szegénység számos ponton gátja az iskolai teljesítménynek.

Az integráció, azaz a szegény, illetve roma gyerekek és a jobb módú, illetve nem roma gyerekek közös tanulócsoportokban való tanítása önmagában nyilvánvalóan nem megoldás a fentebb problémákra, de

alighanem előfeltétele annak, hogy eljussunk egy működő megoldáshoz. Az integrációnak azonban komoly akadályai vannak Magyarországon. Ezek egyike a szülők nagyon erős törekvése arra, hogy gyermekük olyan iskolába járjon, ahol csupa jól szocializált és szorgalmas jó tanulókkal kerül egy tanulócsoportba. Ezt a törekvést sok esetben fokozzák a nem roma szülők etnikai előítéletei, és érvényesítését lehetővé teszi az iskola – bizonyos korlátok között – szabad megválasztásának joga.

Bakos Erik: Pszichopátia

Bevezetés

A pszichopátia szót hallva a legtöbbünk fejében összekapcsolódhat azzal, hogy a pszichopata ember automatikusan gyilkos, kegyetlen és az ilyen emberek minden esetben félelmetesek és óvakodni kell tőlük. Arról, hogy a társadalom mekkora hányada gondolkodik így, vagy egyáltalán hogyan gondolkozik a mentális betegségekről nem végeztem kutatást, de ennek a „dolgozatnak” nem is ennek a bemutatása a cél. Ezzel szemben a pszichopátia, mint mentális zavar bemutatása és mélyebb értelmezései, valamint a társadalomba való beilleszkedésre milyen lehetőségei lehetnek egy ilyen állapotban szenvedő betegnek. Bár tény, hogy rengeteg helyen és módon (filmek, könyvek) feszegetik a témát, kevés ilyen rendező/író pszichológus, vagy pszichiáter szakember és legtöbb esetben árnyalják is a témát, ezzel is stigmatizálva a pszichopátákat, erősítve az első mondatban leírtakat. A következőkben több elméletet is figyelembe fogok venni, viszont ezek között magas a korreláció, így inkább a közös pontokat és a manapság legelfogadottabb elméleteket emelném ki ezekből.

A pszichopátia elmélete

Manapság ezt a betegséget az antiszociális személyiségzavarral szokták azonosítani, mivel önálló kategória híján ehhez áll a legközelebb a pszichopátia fogalma. Azonban nem minden személyiségzavaros pszichopata, leginkább a másodlagos pszichopátiát jellemezhetjük az antiszociális személyiségzavar

jellemzőivel, hiszen, mint később látjuk, inkább rájuk jellemző az „antiszociális” viselkedés. Az első, erre vonatkozó kutatási munka Cleckley 41-es „The Mask of Sanity” c. könyve, amelyben esettanulmányokat dolgozott fel, és ezek alapján jellemezte a pszichopata embert. Ennek eredményeképp határozta meg a pszichopata személyiség kritériumait. Ezt a 16 kritériumot később Hare gondolta újra és egészítette ki először 22-re (PCL), majd később ezt is tovább fejlesztve 20-ra (PCL-R) melyek alapján hatékonyabban lehet meghatározni a személyiségzavart. Ezek a kritériumok a következők:

1. Felszínes báj, sima modor
2. Túlzott önértékelés
3. Stimuláció iránti fokozott igény, unalomra való hajlam
4. Patologikus hazudozás
5. Átverés, manipulativitás
6. Megbánás és büntudat hiánya
7. Sekélyes érzelmi élet
8. Ridegség, az empátia hiánya
9. Parazita életstílus
10. Rossz viselkedéses kontroll
11. Kicsapongó szexuális viselkedés
12. Korai viselkedési problémák
13. Reális, hosszú távú célok hiánya

14. Impulzivitás
15. Felelőtlenség
16. A saját tettek iránti felelősségvállalásra való képtelenség
17. Több rövid távú kapcsolat
18. Fiatalkori bűnelkövetés
19. Feltételes szabadsábra helyezés megsértése
20. Többféle bűncselekmény elkövetése (Körmendi-Szklenárik, 2013)

Ezek a jellemvonások a jelenleg is releváns négyfaktoros-modell alapjai és a modell szerint csoportosíthatók, mint:

- Interperszonális jellemzők
- Érzelmi jellemzők
- Antiszociális jellemzők
- Életstílus jellemzők (Forth, 2003)

Mivel a pszichopátia sem egységes fogalom, fontos szempont, hogy ennek a kialakulási körülményei különbözhetnek, így megkülönböztetünk elsődleges és másodlagos pszichopátiát.

- Elsődleges pszichopátia: Ebben az esetben a beteget alacsony szorongási szint jellemez, mely miatt a büntudat hiánya, egyéb érzelmi semlegesség és antiszociális viselkedés alakul ki.
- Másodlagos pszichopátia: Ebben az esetben magas szorongási szint figyelhető meg, amely miatt a túlzott negatív

impulzusokra egyfajta védekező mechanizmusként alakul ki az antiszociális viselkedés és alakulnak ki az egyéb pszichopátiái jellemzők is.

Több elmélet is van arra, hogy mi alapján különböztethetjük meg egymástól a kettőt. Porter szerint a veleszületettség az elsődleges, a másodlagos környezeti hatásokra alakul ki. Blackburn szerint az elsődleges pszichopáták extrovertáltak, még a másodlagos pszichopáták magas szorongás hatására introvertáltak lesznek. Kimonis és Skeem 2011-es tanulmánya szerint az elsődleges inkább érzelmi és interperszonális jellemzők alapján határozható meg, a másodlagos pedig viselkedési jellemzők alapján (kétfaktoros modell alapján).

Az, hogy mik lehetnek a kiváltó okai elsődlegesen és másodlagosan, szintén sokrétűen meghatározható. Lehet fizikai elváltozás az agyban az okozója, mely azokban a területekben okoz zavart, amik pl. az érzelmeket irányítják (amygdala), vagy túlzott negatív hatásokra kialakuló védekező mechanizmus, mely akár öröklődhet is, ebből kiindulva evolúciós folyamatként génekben eltárolódó információként adhatjuk tovább. Ezáltal a fokozatai is eltérhetnek a pszichopátáknak, nem mindenki lesz elvetemült gyilkos automatikusan. Ez függ a traumák mértékétől másodlagos pszichopátia esetén, elváltozás esetén a kiterjedéstől, genetika esetén pedig az agresszió mértékétől. Könnyen belátható, hogy csak azért, mert valaki nem érez, manipulatív, még lehet racionális és nem érzi szükségességét ilyen fajta cselekvésnek, elég neki mások befolyásolása, hiszen így is kiélheti uralkodási, birtoklási vágyait, ráadásul tudatában vannak a tetteik következményeivel így ésszerűbb

elkerülni a börtönt és máshogy elérni a kívánt impulzusokat. Magyar Judit, klinikai pszichológus szerint a legtöbb pszichopata nem gyilkol, inkább manipulál, vagy másfajta bűnözésben nyilvánul meg a személyiségzavar. Emiatt is lehet megkülönböztetni sikeres és sikertelen pszichopátát, amiből a sikeres a kriminalitás nélküli, ami persze enyhe túlzás számomra, viszont legtöbb esetben a sikertelen pszichopáták közül kerülnek ki a gyilkosok. Ez is a fentebb említett „hipotézist” erősíti, hogy egy sikeres, racionális ember – legyen az pszichopata, vagy sem – nem fogja kockáztatni a sikerességét józan megfontolásból.

A pszichopáták társadalomba való beilleszkedése

Általánosságban véve elmondhatjuk, hogy mivel ügyes manipulátorok a pszichopáták, így nem is mindig, sőt ritkán derül ki az, hogy ki pszichopata. Ennek meghatározására a fentebb is leírt PCL-R teszt a leghatékonyabb mód, mely a 20 kritériumot tartalmazza és ezeket rangsorolva (önbevallásos) feltárható a pszichopata személyiség (magas pontszám). Mivel ez egy kiemelten veszélyes kórkép, így természetesen fontos megtudni, hogy milyen hatással lehet az illető a társadalom többi tagjára. Az elsődleges formája elenyésző részben gyógyítható, mivel biológiailag képtelenek érezni. Természetesen különböző gyógyszer -és pszichoterápia kombinációkkal, elég időt és figyelmet ráfordítva nem lehetetlen, de kevés rá az esély, ezáltal pedig a társadalomban potenciális veszély bizonyos emberekre közvetve, vagy akár közvetlen is, mivel a pszichopátia diagnózisa alapján senkit nem lehet büntetni, ráadásul egy sikeres pszichopata könnyen manipulálhat bárkit, hogy megússza az ezzel járó kellemetlenségeket.

Más a helyzet azonban a másodlagos pszichopátiával, amely egy később, bizonyos élethelyzetekre/élethelyzetre adott védekező reakció, esetleg egy kísérő tünet. Amennyiben egy betegségnek a tünete, akkor a betegséget meggyógyítva – ha gyógyítható – általában a tünet is megszűnik, feltételezve, hogy az nem okozott maradandó károsodást. Sok neurológiai érintettséggel járó betegség van (pl. szifilis, Wilson-kór), ezek nagy része gyógyítható is, viszont mindig van esély, hogy maradandó károsodás éri az embert, főleg, ha ilyen tünete is van és ezáltal még nehezebben jut el a diagnózisig; nincs félelemérzet, így orvoshoz se kerül, csak komolyabb tünetek esetén.

A magas szorongás által kiváltott, önvédelmi bezárkózás, antiszociális viselkedés egyfajta visszafordítására az esély szintén nagyobb, mint az elsődleges pszichopátiáé, mivel itt a negatív élmények, bizonyos traumák leküzdése és az egészséges érzelmi állapot visszaállítása terápiával akár teljes felépülést eredményezhet. Ez függ a negatív élmények súlyosságával és attól is, hogy mennyi idő telt el a betegség kialakulása óta. Ehhez fontos a megfelelő higiénias lehetőségek megteremtése és, mely keretei között egy hatásos módszer lehet a sémamód-terápia. Ennek a lényege, hogy sémamódok megértésével jelentéssel töltse fel és tünetként kezelje az antiszociális viselkedést és működést (Nagy, 2018). Ennek módszere az empátiás konfrontáció, ami a rossz érzésekre empátiásan való utalást, a rossz magatartással való szembesítést jelenti. Ezen kívül fontos a gyermekkorban kielégítetlen szükségleteket újra strukturálni, ezáltal visszaállítani az egészséges érzelmi állapotot.

Összegezve tehát elmondhatjuk, hogy a deviáns viselkedésformák egyik legveszélyesebb és legnehezebben kezelhető formája, melynek

feltárása is nehéz, mivel egy mély és többdimenziós viselkedési –és személyiség zavar. Emiatt a társadalomba való beilleszkedés ritkán eredményes, hosszadalmas terápiás folyamatok és megfelelő terápiás háttér szükséges hozzá.

Felhasznált források:

Körmendi Attila – Szklenárik Péter (2013): A pszichopátia elméletei.
Debreceni Egyetem

Salinger, D. J. (2004): Zabhegyező. Európa Könyvkiadó, Budapest.

Nagy Anda Vadél (2018):

<https://mindsetpszichologia.hu/2018/03/25/akkor-jo-ha-faj-avagy-az-antiszocialis-szemelyisegzavarrol-dr-szuromi-balint-nyoman/>

Rácz Dzsenifer Anna: Testvérfeltékenység

Feltékenység definíciói:

„A feltékenység: az a komplex érzelem, amelynek összetevői a kapcsolatban a kizárólagosságra való törekvés, annak a fenyegető veszélynek a megélése, hogy a szeretett lény elveszíthető, a vereség, az alulmaradás feltételezése, az önértékelés sérelme. A feltékenység ősi, ösztönös gyökerekből táplálkozó érzés, és ugyanúgy jelen van az állatvilágban, mint az ember szerelmi életében. „(Popper, 2019)

„Feltékenység: gyűlölettel kapcsolatos félelem, hogy egy kedves személynek v. dolognak a birtokát mással kell megosztani. A fogalom minden birtoklásra érdemes jóra vonatkozhat: hősök, királyok, művészek, tudósok feltékenyek egymás hírére; barátok, testvérek, szülők a szeretetre, mellyel másoknak adózunk.” (Simon, 2010)

A család funkciói:

- Reprodukciós funkció:

A gyermekvállalás a családok egyik fő funkciója. A család egyik legősibb és legfontosabb szerepe a reprodukció, az utódok nemzése. Ez az egyik legáltalánosabb tevékenysége.

- Termelő funkció:

Korábban a termelési funkció az anyagi javak előállítását jelentette. Manapság leginkább a pénzkeresést jelenti, de nem feltétlenül: vannak önállóan ellátó családok is, ahol a fogyasztási javak egy részét saját maguk állítják elő (pl. mezőgazdasági terményeket).

- Fogyasztási funkció:

Manapság a fogyasztási funkció dominál. Ma már nem megtermeljük, hanem inkább megvásároljuk a fogyasztási javakat.

- Gyermekek szocializációja:

A gyermekek elsődleges szocializációja a családban történik. Itt tanuljuk meg a társadalmi életünket alapjaiban meghatározó dolgokat, például a beszédet.

- Felnőttek lelki támogatása:

A mai családokban a szülők közt érzelmi intim kapcsolat van. A hűség, ragaszkodás és a szeretet a kapcsolat összetartóereje.

- Idős emberek, betegek gondozása

A gyermekkori szocializáció fő közvetítője a család – elsősorban az anya –, hiszen a gyermek személyiségének a kibontakozása a családban indul meg. A személyiség megalapozását a családi légkör teremti meg, ezért a családot elsődleges szocializációs színtérnek tekintjük.

Első gyermek születése:

Egyes elméletek szerint a család tulajdonképpen az első gyermek születésével alakul ki mert előtte csak házastársakról van szó így a gyermek érkezésével válik a pár szülővé. Az új helyzet kialakulásával bővülnek a mindennapi feladatok és nehéz megtalálni az egyensúlyt az új élethelyzetben, hogy ápolják a párkapcsolatukat és szülői feladataikat is teljeskörűn ellássák. Olyan is előfordulhat, hogy az anya az első gyermekét elutasítja, nem fordít rá kellő figyelmet. Ennek oka lehet, hogy nem házasságból született, túl korán jött a világra és az anya még erre nem állt készen vagy nem is akart gyermeket

vállalni. Ilyen esetben a második gyermeket fogja a rendes gyerekének tekinteni. A figyelmet rá fordítja háttérbe szorítva a nagyobb gyereket, aki ebből adódóan traumát is szenvedhet el.

Az időbeosztás, az anyagi és a háztartási feladatok, a szabadidő, a külső kapcsolatok a gyermeknevelés szempontjából újjá szerveződnek.

Testvérközösség:

A testvérközösség nem szabadon választott, hanem a szülők döntéséből következő egész életre szóló kapcsolat.

A testvérközösség lehetőséget ad arra, hogy a különbözőségeket elfogadjuk, és akkor működik jól, ha minden tagja elfogadta a fennálló viszonyrendszert, amelynek következtében kialakult egy kiegyensúlyozott, de nem mindig konfliktusmentes együttélés. Érdemes megjegyezni, hogy a féltékenység és az irigység végső soron nem hitvány érzelmek, hanem a szenvedés kifejezőeszközei, segélykiáltások, amelyek a felnőtt figyelmét és jóakarát szeretnék előhívni” (Rufo-Schilte 2003, 220).

A testvér lét több pilléren nyugszik: a biológiai talpazat, a kromoszóma talpazat, a közös emlékek alkotta családi hovatartozás adja a közös alapot és múltat. Mindehhez társul, hogy egy család három nagy tengely köré csoportosul: a szülők házastársi viszonya, a szülők viszonya gyermekeikkel és a testvérek viszonya. Tehát a gyermek egyrészt szüleivel, másrészt pedig testvérével, testvéreivel

áll szoros kapcsolatban. Utóbbi a folytonosságban és az időben teljeseodik ki.

A testvérféltékenység:

A testvérféltékenység majdnem minden családban előfordul. Amikor kistestvér születik akkor csökken a gyermekre fordítható idő és anyagi forrás ezért a nagyobb testvér igyekszik kivívni magának a részét és féltékeny lesz. Azt is megfigyelhetjük, hogy minél több a gyermek egy családban, annál több felé irányul a szülők figyelme és ideje.

Egy testvérral járó új helyzet elfogadása sokszor nem könnyű feladat egy gyermeknek sem. A “megcsalt” gyerek szemszögéből úgy tűnhet ez az egész, hogy ő már nem is igazán fontos a szülei számára, esetleg úgy érezheti nem volt elég jó vagy tehetséges. Az új jövevény irányába irigységet fog táplálni mert az anyai szeretet és oda figyelés a kisebb köré fog koncentrálni. Érezhető lesz a veszteségtől való féltelme és a vágyakozás vissza azokba az időkbe, amikor még csak egyedüli gyerek volt.

A féltékenység teljesen természetes érzelmi reakció, amely regresszív vagy agresszív viselkedésekben lehelhető fel. A féltékenységi reakciók megnyilvánulásai nagyban függenek a gyermek intelligenciájától, a toleranciaküszöbétől és a szüleivel való (korábbi) kapcsolatától.

A legnagyobb közre játszó tényező a szülő - gyermek kapcsolatainak a minősége. Sokszor a szülő összehasonlítja a gyerekeit vagy az egyikből példaképet kreálnak, különböző érdeklődést mutatnak az irányukba vagy esetleg saját testvéri tapasztalataikat vetítik ki a gyerekeire. Ezek állhatnak leggyakrabban a negatív érzelmek

kialakulásának a háttérében, amit a testvérek egymás ellen tanúsítanak.

A gyerekek felosztása jó és rossz szerepbe odáig vezethet, hogy a testvérek is ilyennek kezdik majd látni egymást. Kialakul a bűnbak szerep, mely megosztja a testvéreket. Ilyen példákkal találkozhatunk az Egyszermű, kétszemű és háromszemű című Grimm – mesében és a Hamupipőkében is.

Nem csak negatív oldala van (Rufo,2003), bár ezeket többnyire jobban ismerik az emberek. Pozitív szemlélete is van a testvérféltékenységnek. Csányi (1999) kutatásai ezekre a pozitív hatásokra épülnek.

Kistestvér érkezik:

Az első babánál legtöbbször a tapasztalatlanság nehezíti a helyzetet, a másodiknál pedig a két testvér életének összehangolása nehezíti a mindennapokat.

A kistestvér érkezése az elsőszülött életében komoly változásokkal jár. Ilyen változás lehet az is, hogy ebben az élethelyzetben lehetetlen ugyanakkora figyelmet fordítani az első gyermekre a második érkezése után. A szülők türelmetlenebbé, leterheltebbé válnak, nagyobb lesz a zaj, a napi rutin, az addig megszokott mindennapos tevékenységek felborulnak. Szükség van egy új rendszer kialakításához és stabilizálásához.

A szülők egy része óriási körütekintéssel tervezi meg a következő gyermek/ek születését, másokat viszont meglepetésszerűen ér a hír, hogy újabb gyermekáldás elé néznek. Kérdéses, hogy létezik -e olyan

időpont, amely mindenki számára megfelelő, mint ahogyan az is, hogy körülönségénél sem beszélhetünk egyértelműen ideálistól.

Mikor az egyik gyermek leválása egybe esik egy új születésével az rengeteg negatív érzelmét ébreszthet az idősebb gyerekben. Az összes figyelem az új testvére felé irányul és ez rosszul érintheti, hiszen számára szokatlan ez az új szerep felosztás és családi légkör.

A szülők, amikor eldöntik, hogy vállalnak- e következő gyermeket nem biztos, hogy számolnak azzal, hogy ez már teljesen más lesz. A szülők is változnak, idősebbek és tapasztaltabbak lesznek.

Kistestvér érkezésének közlése:

A szakirodalom különös jelentőséget tulajdonít annak, ahogyan a szülők közlik a gyermekkel kistestvére érkezésének hírt, és ahogyan az első találkozást bonyolítják le. Az elsőszülött gyermekkel időben közölni kell a kistestvér érkezését, méghozzá a gyermek életkorának megfelelő szinten. Az, hogy a szülők milyen előkészületeket tesznek a hír közlésére, jelentős mértékben meghatározhatja a gyermekek jövőbeli kapcsolatát. Ugyancsak kiemelkedő esemény a találkozásuk, amikor az idősebb gyermek először látja kistestvérét. Ilyenkor a szülőknek reális elvárásokkal kell rendelkezniük a nagyobb testvér viselkedését nézve, aki valószínűleg nyugtalan lesz a kórháztól, az ismeretlen szituációtól. Praktikus taktika lehet a szülők részéről, ha a nagyobb figyelem ilyenkor az idősebb testvérré irányul, hiszen lesz még elegendő ideje közelebbi kapcsolatba kerülni testvérével. Az idősebb gyerek védelmére kiemelkedő hangsúlyt kell fektetni. Biztosítani kell róla, hogy továbbra sem marad egyedül és ugyanolyan fontos a szülők életében, mint eddig.

Születési sorrend:

A születési sorrendnek egyes álláspontok szerint nagy jelentősége van.

Woolfson (2003) személyiségjegyeket különböztet meg. Eszerint az elsőszülött gyermekek általában a legokosabbak, míg a másodszülöttek könnyen kezelhetőek, barátkozóbbak. A legfiatalabb gyermekek rendelkeznek a legtöbb önbizalommal, míg az egykékre jellemző, hogy jobban kijönnek a felnőttekkel, mint a gyerekekkel. Ezeknek a típusoknak a jellegzetességei jól kivethetők és magyarázhatók. Az elsőszülött gyermekekre például a testvére érkezéséig a szülők osztatlan figyelme irányul, és ez lehet az oka annak, hogy miért ők a legintelligensebbek a családban. Ugyancsak egyértelmű, hogy a második gyermekkel a szülők már sokkal nyugodtabban, kiegyensúlyozottabban látják el a szülői teendőket.

Korkülönbség:

Ideális korkülönbséget tehát nemigen tudunk meghatározni, minden lehetőségnek megvannak a maga előnyei- ahogyan a hátrányai is. Érdemes talán górcső alá venni azt a helyzetet, mely leginkább jellemző, azaz, amikor a kb. 3 éves gyermek szembesül a kistestvér érkezésével. Ebben az életkorban két jellemzőt szoktak említeni: a dackorszakot és az ödipális konfliktust. Ugyanakkor ez az idő az, amikor a gyerek először kerül közösségbe, mégpedig oly módon, hogy közben egy időre kénytelen elszakadni a szüleitől, azoktól, akikkel egész addigi életét töltötte. A dackorszak jellemzője, hogy a gyerek megkezdí önállósodását, mindenre nemet mond, nehezen viseli a cselekvését korlátozó tilalmakat. Ezek a korlátozások frusztrálják a gyereket, a feszültség agresszióban robban ki: kiabál, üt, rúg,

szétdobálja a dolgait. A feszültség és a reakció között nincs késleltetés, a gyerek még nem tanulta meg szabályozni az indulatait.

A gyermekek száma:

Nemcsak a második gyermek születése változtat a család korábbi struktúráján, szerkezetén, hanem a további testvérek érkezése is. Könyvekből és cikkekből rengeteg érvet és ellenérvet olvashatunk a nagy családokkal kapcsolatban. Pozitív érv például, hogy a gyermekeknek mindig van társaságuk, tanulhatnak egymástól, az idősebb testvérek be tudnak segíteni a ház körüli tevékenységekbe, valamint nem utolsó sorban a szülők gyakorlatiassága is növekszik minden újabb gyermekszületésével, ezáltal pedig ügyesebben kezeli a lehetséges problémákat. Ugyancsak a nagycsalád mellé sorolható a kapcsolatok, testvérkapcsolatok kapcsán, hogy védelmet nyújt a gyengébbeknek, a „különbözőeknek”, ők szinte mindig találnak szövetségest, társat a csoporton belül.

Az előnyök mellett néhány negatív velejárója is akad a nagyobb családoknak, amelyek közül egyrészt a költségek, kiadások megemlézése a fontos, másrészt pedig a szülők figyelmének, idejének a megosztása vezethet kisebb nagyobb problémákhoz.

A testvérfeltékenység megnyilvánulásai:

A gyermekek feltékenységei számos formában megnyilvánulhat, a verbális összetűzésektől eljuthat egészen a komolyabb verekedésekig. A fizikai összecsapás megfigyelhetőbb a két és három év körüli gyermekek között. Ebben a fejlődési szakaszban könnyen lehet a reakció valamilyen agresszív viselkedés. Később a veszekedések központjában valamilyen játék, tárgy áll, hiszen még nem jelent meg bennük az osztozkodás készsége

A gyermekek idősebbé válásával változik a testvérkapcsolat és annak minősége is. Kis körkülönbség esetén a kapcsolatuk átalakul egyfajta baráti kötelékké, de ez elfajulhat odáig is, hogy versengenek egymással. Amikor pedig nagyobb körkülönbség áll fent kialakulhat egyfajta gondoskodás az idősebbtől a kisebb irányába. Nem elhanyagolható, hogy feltevések szerint a nagy körkülönbség nem teszi lehetővé a testvérfeltékenység kialakulását, mivel a felek más fejlődési szakaszban vannak. Ugyanezen tényezők szerint szoros barátság nem köthető a felek között.

A testvérfeltékenységhez való viszonyulás a szülők részéről:

Az idősebb testvér irigyelheti a kisebbet, a kisebb a nagyobbat, a fiú a lányt, a lány a fiút. Mindez akkor válik veszélyessé, ha a szülők az életkori és a nemi különbségekre nagyobb hangsúlyt fektetnek. a választóvonalat a következőben látja: „A különleges természeti adottság is okozhat irigységet, az engesztelhetetlen rivalizálást

azonban a gyermekek között a képesség vagy a tehetség túldicsőítése idézi elő”. (Ginott 2005, 104)

Nehéz egy jó módszert kialakítani a testvérféltékenység kezelésére a szülők részéről. Az azonban nem kérdés, hogy ha a gyermekek erőszakoskodnak egymással akkor mindenképp fel kell ez ellen lépni, hiszen mindkét fél számára veszélyes lehet. A legfontosabb dolog, amelyet a szülőknek szem előtt kell tartaniuk, amikor beavatkoznak a testvérek közötti erőszakoskodásba: „ahhoz, hogy a fiatalabb gyermek fizikai biztonságát megvédjük, nincs szükség arra, hogy megtámadjuk a nagyobbik gyermek érzelmi biztonságát”. (Ginott 2005, 105)

A testvérek kapcsolatában kitüntetett szerepe van a szülők viszonyulásának. A féltékenységi reakciók intenzitását befolyásolja a gyermek intelligenciája, továbbá a szülőkkel való kapcsolata. Fontos, hogy a gyermek felé biztonságot és szeretetet sugározzon a szülő mert akkor kevesebb eséllyel viseli meg a kistestvér érkezése.

Szakirodalmi háttér:

- Bagdy Emőke (2004): Családi szocializáció és személyiségzavarok.

Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

- Cseh- Szombathy László (1979): Családszociológiai problémák és módszerek.

Budapest, Gondolat Kiadó

- Faber, Adele – Mazlish, Elaine (2007): Testvérek fültékenység nélkül.

Budapest, Reneszánsz Könyvkiadó Kft.

- Ginott, Haim (2005): Szülők és gyermekek.

Budapest, Edge 2000 Kiadó

- Ranschburg Jenő (1984): Szeretet, erkölcs, autonómia.

Budapest, Saxum Kiadó

Szabó Kata: Publicisztikai szöveg stilisztikai elemzése

Az általam kiválasztott szöveg a publicisztikai szöveg műfajába tartozik. A tanárnő által segítségként beküldött, egyik volt hallgató „beadandója” révén kerültem én is erre az oldalra és a meglepő szóhasználatú címre figyeltem fel Szily László ezen cikkére. A cikk 2015-ös, szóval 4 éves. 1 évvel vagyunk a Fidesz második választási győzelme után. Ez azért fontos, mert az akkori politikusokat durván kritizáló cikket választottam ki, amely e linken meg is tekinthető: <https://cink.hu/olyan-benak-a-magyar-politikusok-hogy-a-kurvaikkal-sem-1734647940>

A szerző több cikkét is olvasva megállapítható, hogy általában aktuálpolitikával foglalkozik. Leginkább a durva egyenesség és szókimondás jellemzik cikkeit. Nagyon sokszor használ egyes argókból ismert szavakat és előszeretettel fokozza ironikusságát trágár szavak szabad alkalmazásával. A cikk szerzője már a címben is megmutatja durva egyenességét és szóhasználatát, mely a cikk egészén átível. Mivel maga az oldal semmilyen formai kötöttséget nem követel meg, így a köznyelvi használat és a trágár szavak jelenléte mellett képet is bátran használ cikk témájának szemléltetésére.

„Olyan bénák a magyar politikusok, hogy a kurvákkal sem tudnak leszervezni egy randevút.” címben is nagyon feltűnő a trágár szavak dominanciája. Ebben a műfajban nem megszokott ilyen sok szitokszó jelenléte egy szövegben – legfőképpen a címben, ezért is választottam ezt a szöveget. A „bénák a magyar politikusok” nem csak egy éles

kritikát jelent a magyar politikusokra nézve, hanem erősen minősíti őket egy ma már szlengnek minősült szóval. A „kurvákka sem” kifejezés nem csupán durva és trágár, hanem értékminősítő szó is. A „sem” tagadószóval pedig kijelenti, hogy nem csak a randevú szervezésében bénák, hanem másban is. Bár azt ezzel nem tudjuk, meg, hogy miben. De arra elegendő, hogy kifejezze véleményét a politikusokkal kapcsolatban. Ami fontos, hogy a randevú szót nem hétköznapi formájában használja. Hiszen ennek a főnévnek köznyelvben gyakoribb a randi alakja, ő mégis a magasztosabb, ritkábban használt alakot használja, ezzel kisebb stílusellentétet létrehozva az értékmegvonó kurva, és értékadó randevú szóhasználat között.

„Csoportos közösülésre is alkalmatlan” mondatrész is azt mutatja, mint amit a címben szereplő „sem” módosító szó. A közösülésre is alkalmatlanok a politikai élet képviselői. A „közösülés” kifejezés egy enyhébb, kifinomultabb szinonimája a szexnek. Ez a szóválasztás meglepő a korábbi és az ezután durva kifejezések használatához képest.

Az „az ország elkényeztetett politikai elitje” is egy leminősítés a politikusokra nézve. Ami még fontos, hogy az ország használatával általánosít, tehát kiterjeszti negatív véleményét az ország összes magasabb beosztású politikusára.

„Populista módon szoktak fikázni-hülyézni a magyar politikai elitet?” Ez az olvasóhoz intézett kérdés, melynek célja a szöveg közelebb vitele az olvasóhoz, na meg persze az uszítás is a politikusok ellen. Hiszen ezzel arra szólít fel, hogy a cikk tartalmát a befogadó bármilyen fórumon felhasználhat, sőt, használjon is, hiszen ez egy

„olyan alapanyag, ami talán még sosem volt”. A populista egy szakszó, mely alapvetően egy irányzat, mely a politikai elittel szemben az átlagembert érdekeit tartja szem előtt. Ezt a szót egy komolyabb hangú, esetleg tudományos szövegekben nem találnák furcsának, sőt kifejezetten feltétele a tudományos szövegnek. De ebben a mondatban stílusellentétet képez a fikázni-hülyézni szleng szavakkal szemben. A hülye szó alapvetően szleng szó, de ma már annyira beépült szókincsünkbe, hogy a köznyelv részét képezi. Ez nem teljesen mondható el a „fikázni” kifejezésre, mely cselekvésnek a szleng más jelentést társított. Az író is ebben a módosult jelentésben használja ebben az esetben.

A „strici” is annak az argónak a része volt, amely beépült szexualitás kódrendszerébe, amelyet csak a közösség tagjai értettek, de ma már a többség által ismert jövevényszóként tartjuk számon, mely egyes nézőpontok szerint trágárszónak számít, mások szerint csak egy illegális foglalkozás megnevezése. A „hungarikum” szó használata ebben a kontextusban az ironia eszköze csupán.

A „rakás kuncsaft” szókapcsolatban is a kuncsaft a korábban említett argó része, aminek jelentése már szintén ismert a legtöbb ember számára. A köznyelvben nem módosult jelentése.

A rakás használata, mint mennyiségjelző is inkább a szleng rétegébe tartozik.

„a kurvázó politikusok” ismételten az eddig már többször alkalmazott argó része, ami már sajnos a köznyelv trágár szavaiba is teljesen beépült mára és nem a pénzért szexualitást nyújtó lányokra és hölgyekre használják, tehát általánosodott a jelentése, de sértő is lett.

A „békén hagyták” szókapcsolat is inkább a hétköznapiabb, közvetlenebb szóhasználat egyike.

A „kivont pocccsal közlekedő politikusok” mondatrész az eddigre már megszokott durva kifejezőmód tökéletes példája. Nemcsak a véleményét fejt ki, de még erősen degradálja az említetteket és magát a helyzetet is, mely cikkének témája.

A korábban írt finomabb megfogalmazású „közösülés” szó helyett most a durvább, primitívebb szinonimáját használja, a dugást. A „dugás” mára már ismételtelen beépült szó a köznyelvbe, mely szintén értékvesztést és degradációt képvisel.

„A legjobb az, amikor néhány Meg Nem Nevezett Politikus csoportszexelni akart három kurvával, köztük egy kiskorú lánnyal.”

A „legjobb”, mint legmagasabb fokú melléknév azt a célt szolgálja, hogy erősítse a figyelmet, illetve az iróniát. Emellett a szabadbeszédben is gyakran használatos ez a túlzó fok.

A „néhány” számnévvel szintén általánosít a konkretizálás helyett. Ezt tovább erősíti a „Meg Nem Nevezett Politikus” szavakkal, melyen nagyon erősen érezhető az irónia. Emellett a nagybetűs formával azt érzékelteti, hogy nagy személyekről van szó. A „csoportszex” egy találóan összetett szó, melynek jelentését szintén mindenki el tudja képzelni, még ha nem is látott olyat.

„Szóval szaftos törvénysértésre készültek a jogállami értelemben vett csoportszexelők, de a dolog nem jött össze.” A szaftos melléknévnek a köznyelv adott egy másik jelentést, melyet már nem csak a húsról használunk. A szaftos használata ebben a kontextusban a különleges

„ínyencség” híre utal, amiről a továbbiakban is nagyon sokat lehet majd beszélni.

A törvénytértés és a jogállami értelem szavak szintén a stíluskeverékek része a szövegben. Ez a hivatalos szöveg stílusrétegébe tartozó szavakkal próbálja hitelesebbé, komolyabbá tenni a cikk írója mondandóját. Emellett úgy gondolom, hogy jogállami értelemben nincs olyan, hogy csoportsexelők, hiszen ez a szó nem része a hivatalos argónak.

„...a dolog nem jött össze” mondatrész is a szleng stílusrétegét képviseli a cikkben.

„...jobb híján egymásnak estek-e, de jó erre gondolni.” Az egymásnak esni szókapcsolat is a már többször használt szex másik szinonimája az ismételnak, a köznyelv stílusába tartozik. Ez egy felfokozott állapotról utaló szókapcsolat a használatban.

„...megdughatott egy kurvát plenáris ülés után.” Ez a mondatrész is tökéletes példája a szövegben meg-megjelenő szleng és a hivatalos-tudományos formák keveredésében történő disszonanciának. Hiszen a kurva és a plenáris kifejezés egymás melletti stílusellentét nagyon élesen szembeötlő. Emellett a plenáris nem olyan gyakran használt és sokak számára ismert fogalom, mint mondjuk a korábban használt oknyomozó és a jogállam szó.

A „tajtékozott” ige a dühösnek egy felfokozott formája, melynek egyik gyakran használt szinonimája még az őzjögött szó.

A „csinos ribanc” szókapcsolatból a ribanc szó is mára már beépült a mindennapi nyelvhasználatba, negatív töltetet kapva, bántásra alkalmas sértő szó a lányokra, hölgyekre nézve. Ebben a szövegben

viszont az argón jelentését illetően nem állja meg a helyét. Hiszen itt is fizetett szolgáltatásról van szó, mégsem a más többször használt, de jelentésében ideillő kurvát használja. Azt, hogy ezt finomítás, enyhítés céljából írta-e az író, azt nem tudom megállapítani.

„Egy pusztá fogú, melletlen kurva” mondatot az említett jegyzőkönyvből idézte az író. A pusztá fogú egy speciális szókapcsolat lehet, ami nem része a gyakran használt szavaknak a köznyelvben. Én személy szerint még nem hallottam róla, de a szókapcsolat jelentése érthető. Itt ismételten a kurva szó jelenik meg, eddigre már harmadszorra a szövegtörzsben. És a „kurva vallomása” részben használja utoljára, bár már a szövegnek is vége. A vallomásból idézett mondat szintén a hivatalos stílus egyik eszköze, mely a formai követelményeknek megfelel.

„Emiatt sajnos kiesik egy rakás pikáns lehetőség.” A rakás mennyiségjelző szintén egy a szlengben módosult jelentésű szó, mely alapvetően a sok egyik szinonimája. A „pikáns” is a rakáshoz hasonló szóalak. Ez visszacsatol a korábban használt szaftos szóhoz.

A potenciális kifejezés az utolsó mondatban szintén a hivatalos nyelv egyik kelléke, hiszen latin eredetű szakszó. Az utolsó mondattal egyfajta bizonyossági alapot ad az író a cikkének. Hiszen a túlzott trágár stílus és a kifacsart humor talán megkérdőjelezi az olvasóban a tartalom hitelességét.

Összegzés

Az általam feldolgozott szövegben a stílusrétegek keveredése látszik, bár a hétköznapi, már-már trágár szleng stílusa a domináló ebben a szövegben. A publicisztikában a glosszához hasonlít legjobban a

szöveg, hiszen egy !!!444!!!-en megjelenő cikkekre reflektál és azt kommentálja, illetve minősíti is, elég keményen. A legtöbbször használt eszköz a kifacsart humor és az erőteljes ironia, melyet túlzott trágárszavak használatával erősít és bélyegez meg. Maga a szöveg láthatóan egy nagyon erős vélemény kifejtés, mely nagyon szubjektív. Kerüli a bonyolultságot és a nehezen megértést, így alapvetően egyszerű, vagy kétszeresen összetett mondatok dominálnak a szövegben. Egy-egy idegen szóhasználat előfordul, mely a stíluskeveredés eszköze, de összesen 12 ilyen szó szerepel a szövegtörzsben.

Azzal, hogy a sajtó már nem csak papíralapon jelenhet meg, kinyíltak a publicisztikai fajták lehetőségei. Új eszközök kerülnek használatra, mint például a linkek bevágása, melyre reflektálni kíván a szöveg, vagy mondandója alátámasztására szolgál. Ebben a szövegben is két linkre kattinthatunk. Az egyik a !!!444!!! elektronikus oldalán fennlévő, sokkal hosszabb és komolyabb hangvételű cikkekre vezeti az érdeklődőt, melyre Szily László reflektál. A második link, ami az utolsó mondatban van, pedig arra az oldalra vezet minket, ahol - a prostituált vallomása alapján – a potenciális politikusok listája szerepel.

Alapvetően a címmel és a hozzá társított képpel felhívja az olvasó figyelmét. Emellett már a címben közli a markáns véleményét az aktuális esettel kapcsolatban.

Ami viszont a szöveg erényének mondható, hogy egy hosszú, de felháborító esetet tárgyilagosan közlő szöveget lerövidít és szubjektív ítélettel ruház fel, ami alapvetően az eredeti cikket olvasó legtöbb befogadó reakciójával egybecsengő lehet.

Pásztor Viktória: „Az életem nem több, csak egy komédia”

Témaválasztás indoklása

A beadandó dolgozatom témáját tekintve egyértelmű volt a választásom. Bár a szabadidő pedagógiai terepei szeminárium keretében tapasztaltam olyan jelenségeket, melynek segítségével társadalmi beilleszkedési zavarokat tudtam volna vizsgálni, azonban úgy döntöttem, hogy mégis ezt a filmet fogom elemezni. Erre a döntésre annak okán jutottam, hogy ennek a filmnek óriási hatása volt rám, illetve a globális nézőközönségre. A film megítélése nem volt teljesen egységes, azonban úgy tapasztaltam, hogy elindított egy beszélgetést olyan témákról, melyek a közbeszédben alapvetően nem, vagy nagyon kis mértékben jelennek meg. Ilyen témák pedig a mentális betegségek és azokhoz való társadalmi viszony, az öngyilkosság, a felelősségtudat (vagy annak hiánya), a média hatása, és még sorolhatnám. Mivel ez egy rendkívül sokrétű történet, így nem fogok minden aspektusára kitérni, hanem a filmet főként beilleszkedési zavarok tekintetében fogom vizsgálni.

Történet

A történet 1981-ben játszódik Gotham City-ben (a Batman filmekből ismert fiktív városban), ahol főszereplőnk, Arthur Fleck bohócként dolgozik és a beteg anyjával él. A városban káosz uralkodik, a szegénység a lakosság nagy részét érinti, a bűnözés mindennapos. Arthur egy betegségben szenved, melynek egyik tünete az érzelmi

inkontinencia. Ez abban nyilvánul meg az ő esetében, hogy olykor hirtelen előtörő nevetéssel reagál bizonyos helyzetekre érzelmi állapotától függetlenül. Ez rendkívül megnehezíti számára a társadalomba való beilleszkedést, hiszen a körülötte lévők nem értik ezt a viselkedést, és sokszor olyan reakciókkal kell szembesülnie (megverik, kigúnyolják, megszégyenítik, kirekesztik), melyek fennálló mentális betegségét fokozzák.

Arthur hétköznapijait ebben a gyűlölettel és feszültséggel teli társadalomban éli, ennek ellenére édesanyját ápolja, és próbál az embereknek arcára mosolyt csalni. Személyiségének radikális torzulása akkor kezdődik, mikor munkahelyének elvesztése után három ittas fiatal beleköt, megverik, ő pedig önvédelemből megöli őket. Gyilkossága az elégedetlen gothem-i lakosok szemében jelképpé válik, így a film végére teljesen elengedi a beilleszkedés kényszerét.

Mentális betegség és társadalom kapcsolata

A film rendkívül jól mutatja meg a beilleszkedési zavar lényegét, azt, hogy a főhős sok esetben kvázi „utánozza” a környezetének bizonyos tevékenységeit, reakcióit, mert vagy nem érti azokat, vagy kényszerként éli meg a saját lényének a lefojtását. Két érzékletes filmbeli példával is szemléltethető ez a belső konfliktus:

Arthur egy stand-up előadást néz, melyben a vicc témája egy beöltöztös szexuális fantázia kiélése. Az emberek a poénkor nevetnek, ő pedig fürkészi őket, nézi a reakcióikat. Amikor elhalkul a nevetés, csend lesz a teremben, az előadó újra beszélni kezd, ő erőltetett nevetésbe kezd. Ez kétszer háromszor megismétlődik a jelenetben.

Arthur valójában nem is érti a viccet. A stand-up előadás közben folyamatosan jegyzetel naplójába, de ekkor sem magát a viccet, hanem a megfigyeléseit írja: „Lenyalt haj? Szemkontaktus. Mindig legyen vicces, meg figyelés. A szexi viccek mindig viccesek.” Valójában azért nevet az előadás közben is, mert ezt látja a környezetén, és igyekszik lemásolni, hogy ne lógjon ki a sorból.

A másik példa közvetlenül e jelenet után következik, mikor Arthur otthon a naplójába írja a következő sorokat: „Az a legrosszabb az elmebetegségben, hogy elvárják, úgy viselkedj, mintha NEM lennél az.”

Látjuk, hogy a főhős igen nagy nehézségekkel küzd. Nem engedheti szabadon a belső feszültségeit, mert általában például neurotikus nevetési görcsei miatt érik atrocitások, azonban, ha lefojtja ezeket, akkor sem fogadják el, mert nem tudja hitelesen eljátszani az átlagembert. Ezért nincsenek is szociális kapcsolatai, csupán a beteg édesanyjáról való gondoskodás miatt érzi azt, hogy szenvedésének van értelme. A társadalmi kirekesztést és mérhetetlen szeretethiányát a bohóchivatással és a stand-up karrier álmával próbálja orvosolni, hiszen anyja mindig azt mondta neki, hogy ő a „nevetés apostola”.

Többször elképzei magát szituációkban (pl. egy általa szeretett late night show-ban, a Murrey Franklins Show-ban, elképzei, hogy van egy barátnője, aki szereti és támogatja), ami elég ironikus, mivel csupán kicsi szeretethiánya van, csak egy kedves szót, egy rendes gesztust szeretne, s mégis „a világ” szeretetéről fantáziál. Van egy pont a filmben, amely után azonban a főhős ezt a fajta beilleszkedési kényszert egyre inkább kezdi levetkőzni magáról, és ez a pont a három bróker megölése a metróban.

A munkahelyéről kirúgott Arthur éppen hazafelé tart, mikor három ittas felső-középosztálybeli fiatal inzultálni kezdi, megverik, ő pedig önvédelemből lelövi őket. Néhány napot követően azt látja a hírekben, hogy a szegények közt mozgalom indult, mely a „gyilkos bohóc” mellett foglal állást a szociális igazságtalanságokra hivatkozva. Az elit cinizmussal kezeli a dolgot, mely miatt a mozgalom felduzzad, egyre erőszakosabb lesz, a „gyilkos bohóc” karaktere jelképpé válik.

Arthur élménye a jelenség során az, hogy az egyetlen alkalom, amikor egyáltalán végre észrevették létezését, egy deviáns viselkedés következtében történt, mely a film végéig (sok más hatással együtt) odáig vezeti őt, hogy eldobja magától a beilleszkedés teljes szándékát (ennek legmarkánsabb aktusa a film végi katarzis, mikor egy égő rendőrautó tetején a tömeg rajongása közepette saját vérével húzza ki szájára a klasszikus „Joker mosolyt”).

Vizsgálati módszerek

Ha szociológiai elmélettel próbálnám magyarázni a filmben történeteket, azaz a beilleszkedési zavart, akkor elsőként a fenomenológiai irányzat jutna eszembe, mely individualistaként gondolkodik a társadalomról. Azaz a társadalom minden ember fejében más, így nincs egy egységes társadalmi kép. Ennek alapján Arthurnak is lehetett egy kép a társadalomról, mely kirekesztő, empátia nélküli, agresszív, feszült és igazságtalan, azonban ez a kép nem egyezik az elit által reprezentált társadalmi képpel. Hiszen ők felülről látták a társadalmat, sikeres és eredményes emberként, míg Arthur az ellehetetlenített középosztálybeli gondolkodását jeleníti meg.

Ha másik elméleti összefüggést keresnék, akkor a Robert King Merton-féle anómiaelméletet említeném, mely az egyének legitim eszközeihez való viszony hiányát vizsgálja. Ebben az elméletben olyan viselkedési típusokat határoz meg, melyek a kitűzött cél és az ennek eléréséhez szükséges eszköz alapján különülnek el. Így határoz meg öt kategóriát, melyek a konform, az újjító, a ritualista, a lázadó és a visszahúzódozó nevet viselik. Jelen esetben nem részletezném az összes kategória jellemzőit, hanem megpróbálom Joker karakterét besorolni valamelyik kategóriába viselkedése alapján.

Azt gondolom, hogy Arthurt még a film elején abszolút konformitás jellemzi, legalábbis szándékait tekintve mindenképp, s bár a társadalomba mégsem tud beilleszkedni, ez önhibáján kívül történik így. A későbbiek folyamán ez fokozatosan megy át lázadóba, hiszen egyrészt elutasít bizonyos célokat (a beilleszkedést) és eszközöket, de ezeket más célokkal és eszközökkel helyettesíti, azaz végül egy mozgalom élére állva illeszkedik be a saját maga köré szerveződő szubkultúrába.

És ha már szubkultúra, akkor ebből a szempontból is érdekesnek vélem megközelíteni a témát, hiszen Arthur az alsó-középosztály tagjaként teljesen más hatásoknak volt kitéve, mint a társadalom „elitje”. Ezért is lehet egy ellentmondás például a film végi late-night show-s jelenetben, mikor Murray Franklin behívja Arthur-t a műsorába. Murray, aki egy magasabb társadalmi rétegben él azok szerint a szabályok és normák szerint, láthatóan nem egyezett az Arthur által elmondottakkal, miszerint az emberek egymáson keresztüllépnek, nem foglalkoznak egymással, és másokat agyontaposva próbálnak életben maradni. Így tehát, különböző

viselkedési formákat tapasztalva Arthur jogosan teszi fel a kérdést: „Tudja maga milyen csúf világ van odakint Murray? Előfordul, hogy elhagyja ezt a stúdiót?” Ez tehát egy olyan kommunikációs és értékrendbeli szakadékot jelenít meg a két karakter között, mely rendkívül jól magyarázza a kettejük által „képviselt” csoportokat.

Azért ajánlanám ezt a filmet főként szociálpedagógia szakos hallgatóknak, mert a társadalom és egyén kapcsolatát többféle szempontból vizsgálja, valamint azokat a beilleszkedési nehézségeket, melyekkel tanulmányaink során több kurzus alkalmával találkozunk. Vitaindító jellegű alkotás, és azt tapasztalom, hogy bár sok esetben nem tudunk és nem is akarunk vitázni, egy ilyen film kapcsán rengeteg saját vélemény megfogalmazódhat bennünk, melyek szociológiai elméletekkel alátámaszthatók.

Összegzésként

„Mit kapsz, ha keresztezel egy magányos elmebeteget egy társadalommal, ami semmibe veszi és hulladékként kezeli?” Súlyos kérdés ez Arthur szájából, mely összefoglalja az egész film mondanivalóját, és annak ellenére, hogy Joker karaktere alapvetően több bűncselekmény elkövetőjeként jelenik meg a néző előtt, nem tudjuk teljes mértékben elítélni, vagy hibáztatni a történetért. Tehát (ha viktimológiai szempontból nézzük) ebben az esetben Arthur Fleck a rendszer és a társadalom áldozata. Éppen ezért több szülő állította azt a film kapcsán, hogy ez a fiatalokban egyfajta elfogadást vált ki az agresszió kapcsán, és a deviáns viselkedésre nevel. Akik ezt gondolják, azok véleményem szerint teljesen félreértették a film mondanivalóját. A filmben látott Joker relációjában az a benyomásunk a film végén, hogy nem létezik Batman aki megment.

A társadalom van, melynek saját magát kell megmentenie, és a benne élő egyéneket kell fokozott figyelemmel, empátiával és toleranciával kezelnie, hiszen egy zavartabb elme áldozatból könnyedén a „pusztítás démonává” válhat.

Felhasznált források:

<http://szisz.uni->

[corvinus.hu/_fajlok/01_hirben/szociologia_irodalom_2010.pdf](http://szisz.uni-corvinus.hu/_fajlok/01_hirben/szociologia_irodalom_2010.pdf)

<http://szociologia.hu/dynamic/9602racz.htm>

<https://esem.hu/szotar/erzelmi-inkontinencia/>

<https://hun.psychic-parapsychologist.com/differences-between-depression-bipolarism-88342>

Lólé Bianka - Lólé Adrienn: A szegregátumban élő roma nők helyzetéről röviden...

Lólé Bianka és Lólé Adrienn vagyunk, mind a ketten roma származású fiatal nők. Tanulmányainkat mindketten az Eszterházy Károly Egyetemen folytatjuk, pedagógus hallgatók vagyunk.

Egyikünk (Bianka) a hevesi szegregátumban nőtt fel, és jelenleg is ott él. Másikunk pedig nem szegregált területen él, viszont rendszeresen kijár a szegregátumba.

Tapasztalatainkat két nézőpontból szeretnénk leírni. Mit tapasztal az, aki szegregátumban él, és mit lát az a roma nő, aki nem a szegregátumban él a szegregátumban élő roma nők helyzetéről?

Belülről tapasztalva a dolgokat, mint szegregátumban élő roma nő, a legfeltűnőbb probléma a „körforgás” jelensége. A szocializációs környezetből következtettem, vagyis abból, hogy milyen a szülői minta. Generációról- generációra figyelhetjük meg, hogy a szülői háttér legtöbb esetben hátráltató, és visszahúzó erővel bír a szegregátumon belül. Sokszor elhangzik az a mondat a családon belül, hogy „nincs rá pénzünk”, „nem tudom kifizetni”, „erre nem telik”, „majd legközelebb”. Mindannyian tudjuk, hogy nincsen legközelebb, hiszen a szülők motivációja, ambíciója is hiányzik. Ezt a motivátlanságot látja a gyerek, ami hátráltatja őt a céljai elérésében, és abban, hogy tanuljon, ezáltal több lehetősége lehessen az életben, és tudjon érvényesülni roma nőként a 21. században. Innentől kezdve egyfajta beletörődés, megszokottság párosul ezzel a tudattal. Vannak

olyan roma nők a szegregátumon belül, akik érzik, hogy ebből a körforgásból ki kellene törniük, de nem tudják, hogyan. Ezáltal sok olyan roma nő veszik el, akik hasznosabb tagjai lehetnének a társadalomnak előítéletek nélkül.

Kívülről látva a szegregátumban élő roma nők helyzetét, elmondható, hogy egyfajta elmaradottság jellemzi őket, ami szintén generációról-generációra kialakuló probléma. A legtöbb esetben nem akarnak változtatni a beszűkült látásmódjukon, hiányzik a motiváció. Azt látom, hogy sokan elfogadják, beletörődnek az életükbe, amely a legtöbbször érthető is, hiszen nincsenek tisztában azzal, hogy van más út, más élet, a szegregátumon kívül is. Születésüktől kezdve így nőnek fel, ez az elmaradottság természetes lesz a számukra.

Tapasztalataink alapján tehát elmondható, hogy a leghátrányosabb helyzetű emberek között is a legnehezebb helyzetben a roma nők vannak. Körükben nagyon gyakori az iskolai lemorzsolódás a nehéz gyermekkori helyzetekből kifolyólag, ezért egyedüli kiútnak a korai felnőtté válást látják. Korán válnak anyává, iskolai végzettségük és így családi és társadalmi értelemben vett kiszolgáltatottságuk a roma férfiakét és a nem roma nőkéét egyaránt alulmúlja.

Úgy gondoljuk, hogy a példaként szolgáló roma nőknek feladata ennek a folyamatnak a megállításához vezető út elindítása, a változás lehetőségének korai felállítása, mint pozitív énkép kialakulása, tiszta jövőkép és önmagukkal szemben felállított céljaik elérése, ennek eredményeként a társadalomba való beilleszkedés folyamatának elindítása.

Hogyan lehetne mindehhez hozzájárulni, mint egyetemista roma nő, és mint roma szakkollégista nő?

Úgy tudnánk a folyamat elindításához hozzájárulni, hogy a szegregátumban élő roma lányoknak minél több tapasztalatot, élményt adunk, ezáltal szélesítve a látókörüket, gondolkodásmódjukat, világnézetüket. A lényeg, hogy lássák, majd tudatosítsák magukban, hogy mennyi lehetőség áll rendelkezésükre. Felismerjék, hogy sosem késő változtatni. Tudatosítani kell bennük, hogy nem attól válnak felnőtté, ha korán anyává válnak, hanem kihasználják a lehetőségeiket, tanulnak, kultúrálódnak, megtalálják önmagukat, kapcsolati tőkét, és hozzájuk méltó értékrendet alakítanak ki.

Ezt mi, roma nők úgy tudjuk megvalósítani, ha a „szárnyaink” alá vesszük őket, önkéntesen mentoráljuk a fiatal lányokat. Példaképként is szolgálunk nekik, valamint más példaképeket is felsorakoztatunk számukra, amihez nagy lehetőséget biztosítanak a Roma Szakkollégiumok és önkéntes csoportok. Fontos, hogy érintkezzenek a szegregátumban élő roma nők, lányok, és a családjaik ezekkel a közösségekkel. A folyamat elindításához szükséges, hogy a szülők attitűdje is pozitív irányba változzon, és motivált legyen a változás iránt. Így a szülő lehetőséget ad gyermekének, hogy az elindulhasson a saját útján.

Fontosnak tartjuk a közösségi- és önkéntes programokat, önismeret-fejlesztő foglalkozásokat, a családok mentorálását, a tutorálást, támogató hálózat kialakítását a roma szakkollégisták és az önkéntesek bevonásával.

Ezáltal elindulhat az a fajta folyamat, amely végén a lányok önmaguk is példaképpé válhatnak a szegregátumban élő emberek számára. Ha már ők maguk is példaképpé válnak, elindulhat egy pozitív változás a

helyi roma nők körében, ezzel megteremtve a lehetőséget arra, hogy önmagukra találjanak, és hasznos tagjai lehessenek a társadalomnak.